

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жвільнов
_____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

Галузь знань – 0202 «Мистецтво»
Напрямок підготовки – 6.020204 «Музичне мистецтво»
Професійне спрямування – «Сольний спів»
Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Інститут мистецтв

2016 – 2017 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
Ідентифікаційний код 02150554
Бачальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма 2543
Лисий
(підпис) (підпис, повне ім'я)
2016 р.

А.О. Таранник

Робоча програма з дисципліни «Історія вокального мистецтва» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» професійного спрямування «Сольний спів» першого (бакалаврського) освітнього рівня.

Розробник:

Глущук Тетяна Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв
Протокол від ___7___ вересня 2016 року № 1.

Завідувач кафедри _____ О.С. Плохотнюк
інструментально-виконавської майстерності

©Глущук Т.В., 2016
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма навчальної дисципліни	9
IV. Навчально-методична карта дисципліни	11
V. Завдання для самостійної роботи	12
VI. Індивідуальна навчально-дослідна робота	14
VII. Система поточного та підсумкового контролю	17
VIII. Методи навчання	22
IX. Методичне забезпечення курсу	23
X. Рекомендована література	23
Основна	23
Додаткова	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма навчального курсу «Історія вокального мистецтва» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» професійного спрямування «Сольний спів».

У програмі визначено: 1) обсяг історичних знань у сфері вокального мистецтва; 2) групи фахових компетенцій, які мають опанувати студенти професійного спрямування «Сольний спів» у процесі вивчення дисципліни «Історія вокального мистецтва»; 3) розподіл навчального матеріалу за модулями (змістовими модулями) та академічного часу для його засвоєння; 4) форми й види навчальної діяльності студентів у процесі засвоєння навчального курсу; 5) необхідне методичне забезпечення та систему оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни.

Мета викладання дисципліни – надати студентам ґрунтовні знання щодо історичного розвитку, етнокультурних витоків, умов становлення й формування вокального мистецтва; його місця й ролі в культурному житті національного та світового інформаційного простору, а також надати фаховим орієнтири щодо естетичних традицій європейського академічного оперно-концертного виконавства.

Завдання навчального курсу:

- розширення музичного кругозору студентів для об'єктивної оцінки історичних явищ вокального мистецтва;
- формування професійних виконавсько-естетичних орієнтирів, переконань, світогляду;
- розвиток пізнавальних і фахових зацікавлень у самостійній творчій роботі;
- ознайомлення студентів з досягненнями світових вокальних шкіл, класичною і сучасною виконавською практикою мистецтва сольного співу;
- вивчення історії розвитку традиції вокального виконавства (XVII – XX століття);
- знайомство з особливостями розвитку оперного виконавства у вітчизняній та зарубіжній музичній культурі.

Міждисциплінарний взаємозв'язок. Засвоєння навчального курсу «Історія вокального мистецтва» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок

з таких дисциплін: сольний спів; методика викладання сольного співу; вокальний ансамбль; історія естради.

Вивчення дисципліни «Історія вокального мистецтва» сприяє формуванню у студентів таких фахових та загальних *компетентностей*:

– *мистецтвознавча* (здатність застосовувати знання з історії естради, історії музики та інших видів мистецтва у професійній діяльності; знання творчого доробку композиторів різних епох та розуміння стилістичних і жанрових особливостей музичних творів);

– *вокально-методична* (володіння методикою постановки голосу, методами розвитку вокальної техніки, культури співу, творчого потенціалу співака; знання принципів класифікації співацьких голосів та вміння правильно визначити тип голосу співака у процесі формування виконавського складу ансамблю; спроможність проектувати репертуар для різних типів вокальних ансамблів);

– *музично-інформаційна і технологічна* (здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках; уміння працювати з мікрофоном, звукопідсилувальною та звуковідтворювальною апаратурою);

– *організаційна* (здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів музично-виконавського та музично-освітнього процесу; уміння організувати роботу музично-творчих колективів, шкільних вокальних гуртків);

– *комунікативна* (здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності; здатність працювати у творчому колективі; вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення);

– *науково-дослідницька* (здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності; здатність до нестандартних рішень типових задач і здатність вирішувати нестандартні завдання пов'язані з вокально-сценічною практикою);

– *самоосвітня* (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА»

Курс: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрямок підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2</p> <p>Кількість модулів: 1</p> <p>Кількість змістових модулів: 1</p> <p>Загальна кількість годин: 72</p> <p>Кількість годин на тиждень: 2</p>	<p>Шифр та назва галузі знань: 0202 «Мистецтво»</p> <p>Шифр та назва напрямку підготовки: 6.020204 «Музичне мистецтво».</p> <p>Професійне спрямування: «Сольний спів»</p> <p>Освітній рівень: перший (бакалаврський)</p>	<p>Дисципліна обов'язкова</p> <p>Рік підготовки: III</p> <p>Семестри: V</p> <p>Аудиторні заняття: 14 години : лекції – 8 год.; семінарські – 6 год.;</p> <p>Модульний контроль – 2 год.</p> <p>Семестровий контроль – 36 год.</p> <p>Самостійна робота: 20 год.</p> <p>Форма підсумкового контролю: екзамен (V семестр)</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Історія вокального мистецтва»

№ теми	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семінарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1									
Німецька та українська національні вокальні школи									
1.1.	Становлення та розвиток німецької національної вокальної школи. Новаторські опери Ріхарда Вагнера – національного німецького композитора.	6	2	2				4	
1.2.	Німецьке вокальне виконавство та педагогіка XIX - XX століття.	4	2	2				2	
1.3.	Витоки української національної школи співу та розвиток вокального мистецтва в Україні за часів Царської Росії (XVIII-XIX століття).	6	2		2			4	
1.4.	Особливості формування українського музичного театру. Відкриття перших закладів професійної вокальної освіти в Києві.	4	2	2				2	
1.5.	Вокальна творчість Семена Гулака-Артемовського. «Запорожець за Дунаєм» як перша національна українська опера.	6	2		2			4	
1.6.	Творчість Миколи Лисенка у формуванні української академічної школи співу.	4	2		2			2	
1.7.	Музично-театральне життя України у XX столітті. Українські консерваторії як головні осередки сучасної професійної вокальної освіти.	4	2	2				2	
	МКР	2							2
	Семестровий контроль	36							
	Разом	72	14	8	6			20	2
	Усього за навчальним планом	72							

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Німецька та українська національні вокальні школи

Тема 1.1. Становлення та розвиток німецької національної вокальної школи. Новаторські опери Ріхарда Вагнера – національного німецького композитора.

Тема 1.2. Німецьке вокальне виконавство та педагогіка XIX - XX століття.

Тема 1.3. Витоки української національної школи співу та розвиток вокального мистецтва в Україні за часів Царської Росії (XVIII-XIX століття).

Тема 1.4 . Особливості формування українського музичного театру. Відкриття перших закладів професійної вокальної освіти в Києві.

Тема 1.5 . Вокальна творчість Семена Гулака-Артемівського. «Запорожець за Дунаєм» як перша національна українська опера.

Тема 1.6. Творчість Миколи Лисенка у формуванні української академічної школи співу.

Тема 1.7. Музично-театральне життя України у XX столітті. Українські консерваторії як головні осередки сучасної професійної вокальної освіти.

Теми семінарських занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1.3	Витоки української національної школи співу та розвиток вокального мистецтва в Україні за часів Царської Росії (XVIII-XIX століття).	2
1.5	Вокальна творчість Семена Гулака-Артемівського. «Запорожець за Дунаєм» як перша національна українська опера.	2
1.6	Творчість Миколи Лисенка у формуванні української академічної школи співу.	2
	Разом	6

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА»

Разом: 72 годин: лекційні заняття – 8 години, семінарські заняття – 6 годин, самостійна робота – 20 годин, модульний контроль – 2 годин, семестровий контроль – 36 годин.

Модулі	Модуль 1				
Назва зм. модуля	Змістовий модуль 1: Німецька та українська національні вокальні школи				
Кількість балів за модуль	<i>103 бали</i>				
Теми лекцій (відвід. – 1 бал за заняття)	Тема 1.1 (1 бал)	Тема 1.2 (1 бал)	Тема 1.4 (1 бал)	Тема 1.7 (1 бал)	МКР
Теми семінарських занять (відв. – 1 бал за заняття; відп. на 1 зан. – 10 балів)		Тема 1.3 (11 балів)	Тема 1.5 (11 балів)	Тема 1.6 (11 балів)	
Самостійна робота	5 б.	5+5 б.	5+5 б.	5+5 б.	
	<i>72 = бали</i>				
Поточний контроль (МКР)					<i>25 балів</i>
ІНДЗ	<i>30 балів</i>				
	Усього за період роботи до екзамену – 127 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 2,12)				
Підсумковий контроль	Екзамен – 40 балів				

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ теми	Назва теми	Кількість годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.1	Становлення та розвиток німецької національної вокальної школи. Новаторські опери Ріхарда Вагнера – національного німецького композитора.	4	10, 13, 14, 22, 24, 27, 35	Семінарські заняття, екзамен	5
1.2	Німецьке вокальне виконавство та педагогіка XIX - XX століття.	2	10, 13, 14, 22, 24, 27, 35	Семінарські заняття, екзамен	5
1.3	Витоки української національної школи співу та розвиток вокального мистецтва в Україні за часів Царської Росії (XVIII-XIX століття).	4	1 – 7, 18 – 20, 23 – 25, 30 – 34, 41 – 42	Семінарські заняття, екзамен	5
1.4	Особливості формування українського музичного театру. Відкриття перших закладів професійної вокальної освіти в Києві.	2	1 – 7, 18 – 20, 23 – 25, 30 – 34, 41 – 42	Семінарські заняття, екзамен	5
1.5	Вокальна творчість Семена Гулака-Артемовського. «Запорожець за Дунаєм» як перша національна українська опера.	4	1 – 7, 18 – 20, 23 – 25, 30 – 34, 41 – 42	Семінарські заняття, екзамен	5
1.6	Творчість Миколи Лисенка у формуванні української академічної школи співу.	2	1 – 7, 18 – 20, 23 – 25, 30 – 34	Семінарські заняття, екзамен	5
1.7	Музично-театральне життя України у XX столітті. Українські консерваторії як головні осередки сучасної професійної вокальної освіти.	2	1 – 7, 18 – 20, 23 – 25, 30 – 34, 41 – 42	Семінарські заняття, екзамен	5
	Разом	20 годин			35 балів

VI. ІНДИВІДУАЛЬНА НАЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються в процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується у формі реферату. Обсяг реферату (без додатків і списку літератури) – 10-15 друкованих сторінок, виконаних у текстовому процесорі Microsoft Word, при цьому використовуються такі параметри: гарнітура Times New Roman, кегль 14, інтервал – 1,5 (на сторінці – 28-30 рядків). Робота має бути зброшурована.

Реферат повинен містити такі складові: титульна сторінка; зміст; вступ; основна частина, яка може складатися з двох розділів; висновки; список використаної літератури; додатки (якщо у них є потреба). Висновки мають містити основні узагальнення теоретичної та практичної складових роботи та відповідати меті та завданням дослідження, визначеним у вступі. Список використаної літератури (не менше 10 джерел) повинен бути складений у алфавітному порядку відповідно до загальних вимог (зразок – оформлення списку літератури даної програми). Цитати можуть бути двох видів: прямі (дослівний виклад уривка оригінального тексту, який береться в лапки) і непрямі (переказ думок автора своїми словами, який в лапки не береться). У кожному випадку після цитати у квадратних дужках слід вказати, звідки її взято, наприклад: [2, с. 45], де 2 – номер джерела у списку літератури, а 45 – номер сторінки у цій книжці, з якої було взято чи переписано своїми словами необхідну цитату.

Шкала оцінювання ІНДЗ (реферату)

Рівень виконання завдання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25 – 30	Відмінно
Достатній	16 – 24	Добре
Середній	10 – 15	Задовільно
Низький	0 – 9	Незадовільно

Критерії оцінювання ІНДЗ
(реферату)

Бали	Критерії оцінювання реферату
25 – 30 балів	Робота самостійна, творча. Зміст і форма реферату відповідає плану. У роботі витримана пропорційність частин. Матеріал викладений логічно й послідовно. Спостерігається термінологічна чіткість. Відсутні фактичні, орфографічні, пунктуаційні, граматичні та стилістичні помилки. Робота оформлена згідно вимог. Обсяг відповідає встановленим нормам. Під час захисту студент вільно орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до визначеної проблеми, володіє майстерністю усної доповіді (риторичні уміння; уміння тримати тезу та розгортати її у відповідності до рамок доповіді; уміння визначати особисту позицію; уміння тримати контакт із аудиторією; правильність мови).
16 – 24 бали	Простежується творчий підхід до виконання реферату. Матеріал викладений послідовно, відповідає плану. Інколи простежується порушення логіки. Структура відповідає формі роботи. Наявні незначні фактичні, орфографічні, пунктуаційні, граматичні та стилістичні помилки. Робота оформлена згідно вимог. Обсяг відповідає встановленим нормам. Під час захисту студент вільно орієнтується у матеріалі, висловлює власне ставлення до питання. Виявляє достатньо умінь усної доповіді.
10 – 15 балів	Простежується спроба підійти до написання реферату самостійно і творчо. Однак план роботи недосконалий, у ньому спостерігається змішування цільових установок. Загальний зміст недостатньо структурований. Простежується невміння групувати матеріал, знаходити зв'язки, установлювати співвідношення між частинами. Наявні фактичні, орфографічні, пунктуаційні, граматичні та стилістичні помилки. У оформленні є деякі недоліки. Обсяг відповідає встановленим нормам. Під час захисту студент вільно орієнтується у матеріалі, але висловлює свої думки недостатньо аргументовано. Виявляє лише окремі уміння усної доповіді.

0 – 9 балів	Робота написана на швидку, фрагментарно, позначена несамотійним підходом до виконання. План відсутній або не відповідає змісту й формі. Тема не розкрита. При захисті студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.
-------------	---

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ІНДЗ (реферату)

1. Вокально-композиторська творчість Джуліо Каччіні.
2. Розвиток оперного жанру у творчості композиторів венеціанської вокальної школи.
3. Вокальне мистецтво кастратів в період розквіту неаполітанської опери-серія.
4. Вокальний стиль опери-буффа у творах Джоаккіно Россіні.
5. Провідні вокальні партії в операх Вінченцо Белліні та Гаєтано Доницетті.
6. Оперні шедеври Джузеппе Верді: вокально-виконавський аналіз.
7. Музично-виконавська діяльність співаків Франческо Таманьо та Віктора Мореля.
8. Опері на античний сюжет «Орфей та Еврідіка» у творчості композиторів УІІ-ХХ століття: порівняльний аналіз.
9. Педагогічні принципи Леоне Джіральдоні в праці «Аналітичний метод виховання голосу».
10. Творчість Енріко Карузо як представника веристсько-вердіївського вокального стилю.
11. Концертно-виконавське життя співака Тітта Руффо.
12. Історичні особливості становлення та розвитку театру «Ла Скала» в Мілані.
13. Художній вплив Артуро Тосканіні на розвиток музично-театрального життя Європи.
14. Вплив Жана Батиста Люллі на становленн та розвиток французької опери.
15. Сутність оперної реформи Христофа Глюка.
16. Вокально-педагогічні принципи у вихованні французьких співаків ХІХ століття.
17. Музично-театральне життя Німеччини ХУІІІ століття.
18. Новаторські опери Ріхарда Вагнера – національного німецького композитора.
19. Творчість Дмитра Бортнянського та його вплив на становлення професійного вокального мистецтва в Україні.
20. Методичні першооснови професійного виховання співаків в Україні та творчість Миколи Ділецького.
21. Життєвий шлях Михайла Глинки – співака, композитора, основоположника російської класичної опери.
22. Відкриття перших закладів професійної вокальної освіти в Києві.
23. Педагогічні принципи навчання в Музично-драматичній школі Миколи Лисенка.
24. Композиторська та музично-педагогічна діяльність Миколи Лисенка у формуванні української академічної школи співу.
25. Основні принципи навчання «школи співу» Олександра Варламова.

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Історія вокального мистецтва» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поетапної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Максимальний рейтинговий показник – 100 балів.

Максимальна кількість підсумкових балів за період роботи до екзамену становить **127 балів**, що прирівнюється до **60 балів** з урахуванням коефіцієнта (2,12) + **40 балів** за складання екзамену (без урахування коефіцієнта).

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Сума балів
1	Відвідування лекцій	1	4	4
2.	Відвідування семінарських занять	1	3	3
3.	Робота на семінарському занятті	10	3	30
4.	Самостійна робота (виконання домашнього завдання)	5	7	35
5.	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25
6.	Виконання ІНДЗ (написання реферату)	30	1	30
	Усього за період роботи до екзамену			127
	Коефіцієнт			2,12
7.	Підсумковий контроль (екзамен)	40	1	40

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *методи усного контролю*: індивідуальне опитування, бліц-опитування, співбесіда; підсумкове усне опитування – екзамен.

- *методи письмового контролю*: виконання письмових науково-дослідних завдань (ІНДЗ); підсумкова письмова перевірка (модульна контрольна робота).

- *методи самоконтролю*: уміння самостійно вивчати, аналізувати навчальну літературу; уміння самостійно оцінювати свої знання та навички, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності в європейську шкалу ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

**Шкала та критерії оцінювання відповіді студента
на екзамені**

Кількість балів	Відповіді
0 – 10	Вірна відповідь на одне питання білету
11-20	Вірна відповідь на два питання білету
21-30	Вірна відповідь на всі три питання білету
31-40	Вірна відповідь на додаткові питання

**Розподіл балів за темами змістових модулів, що присвоюються
студентові упродовж вивчення навчального курсу
«Історія вокального мистецтва»**

Змістовий модуль 1 (лекційні та семінарські заняття + самостійна робота)							М К Р	І Н Д З
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 1.5	Т 1.6	Т 1.7		
6	6	16	6	16	16	6	25	30
<i>127 бали</i>								

**Питання, що виносяться на екзамен з
Історії вокального мистецтва**

1. Охарактеризувати особливості становлення італійської вокальної школи VII століття.
2. Здійснити вокальний аналіз твору Якопо Пері, опера «Еврідіка».
3. Розкрити особливості вокально-композиторської творчості Джуліо Каччіні.
4. Визначити передумови виникнення та розвитку Венеціанської оперної школи.
5. Охарактеризувати композиторський стиль Клаудіо Монтеверді як основоположника венеціанської вокальної школи.
6. Проаналізувати вокальні партії опери *seria*.
7. Розкрити тенденції розвитку оперного жанру у творчості композиторів венеціанської школи.
8. Визначити представників Оперного мистецтва Риму.

9. Охарактеризувати стиль опери «буффа».
10. Проаналізувати творчих шлях Алессандро Скарлатті в контексті становлення Неаполітанської оперної школи.
11. Визначити особливості виконавського стилю італійських співаків у УІІ столітті.
12. Здійснити аналіз оперних вокальних партій Дж. Россіні.
13. Визначити педагогічні принципи навчання співу в Італії у УІІ-УІІІ століттях.
14. Розкрити питання багатогранності творчої діяльності Джоаккіно Россіні як співака-віртуоза в епоху класичного *bel canto*.
15. Здійснити аналіз вокальних партій в операх Вінченцо Белліні та Гаetano Доницетті.
16. Визначити педагогічні принципи вокальних шкіл епохи старовинного «*bel canto*».
17. Охарактеризувати творчість Франческо Таманьо та Віктора Мореля як кращих представників вердівського оперного стилю.
18. Проаналізувати вокальні партії в оперній творчості Джузеппе Верді.
19. Виявити особливості розвитку вокального мистецтва Італії у ХІХ століття.
20. Визначити основні засади педагогічних принципів Леоне Джіральдоні.
21. Розкрити поняття «веризму» в оперній музиці ХІХ століття (на прикладі творчості П. Масканьї, Р. Леонкавалло, Дж. Пуччіні).
22. Розкрити сутність методичних принципів виховання співака в ХІХ столітті.
23. Обґрунтувати основні вокально-педагогічні принципи Франческо Ламперті.
24. Проаналізувати творчість Енріко Карузо як представника веристсько-вердівського вокального стилю.
25. Визначити тенденції розвитку вокального мистецтва Італії VII – ХХ століття.
26. Здійснити історичний аналіз становлення театру «Ла Скала» в Мілані.
27. Розкрити біографічні та географічні особливості творчого життя співака Тітта Руффо.
28. Висвітлити проблематику сучасного вокально-професійного навчання в музично-освітніх закладах Італії.
29. Аргументувати художній вплив Артуро Тосканіні на розвиток музично-театрального життя Європи.
30. Виявити особливості впливу композитора Жана Батиста Люллі на становлення та розвиток французької класичної опери.
31. Визначити особливості становлення та розвитку французької опери.
32. Творчість Жана Філіппа Рамо в контексті оперного мистецтва Франції ХУІІІ століття.
33. Дати аргументовану характеристику основним принципам вокальної педагогіки Франції ХVІІ – ХVІІІ століття.

34. Охарактеризувати виконавський стиль французьких співаків ХУІІІ століття.
35. Розкрити сутність оперної реформи Христофа Глюка.
36. Визначити вокально-педагогічні принципи у вихованні французьких співаків ХІХ століття.
37. Дати характеристику виконавському стилю великої французької опери ХІХ століття.
38. Розкрити особливості становлення та розвитку німецької вокальної школи.
39. Висвітлити особливості музично-театрального життя Німеччини ХVІІІ століття.
40. Проаналізувати оперну творчість французьких композиторів ХХ століття.
41. Аргументувати новаторські принципи в операх Ріхарда Вагнера як національного німецького композитора.
42. Визначити основні тенденції розвитку вокального мистецтва Франції ХVІІІ-ХХ століття.
43. Висвітлити основи німецької вокальної педагогіки ХІХ століття.
44. Розкрити особливості формування українського музичного театру.
45. Визначити основні тенденції розвитку національної вокальної школи Німеччини.
46. Проаналізувати витоки української національної школи співу.
47. Розкрити особливості розвитку вокального мистецтва Німеччини у ХХ столітті.
48. Висвітлити творчу діяльність Григорія Квітки-Основ'яненка.
49. Обґрунтувати тенденції розвитку української музичної культури у УІІІ столітті.
50. Аргументувати вплив Полтавського театру ХІХ століття на розвиток української музичної культури.
51. Творчість Дмитра Бортнянського в контексті становлення професійного вокального мистецтва України.
52. Розкрити особливості становлення української школи співу за часів Царської Росії (ХVІІІ-ХІХ століття).
53. Виконавська творчість українських професійних музикантів-співаків ХVІІІ століття.
54. Висвітлити основні педагогічні засади приватної вокальної практики Івана Рупіна.
55. Методичні першооснови професійного виховання співаків в Україні в контексті творчості Миколи Ділецького.
56. Проаналізувати особливості формування багатоголосного співу в Україні у ХVІІІ столітті.
57. Проаналізувати вокально-методичну спадщину Михайла Глінки.
58. Аргументувати багатогранність творчої діяльності Михайла Глінки – співака, композитора, основоположника російської класичної опери.

59. Перші професійні російські співаки кінця XVIII – початку XIX століття.
60. Розкрити особливості вокальної творчості Семена Гулака-Артемовського.
61. Виявити та аргументувати передумови виникнення Петербурзької та Московської консерваторій.
62. Висвітлити поетапність відкриття перших закладів професійної вокальної освіти в Києві.
63. Визначити основні принципи навчання «школи співу» Олександра Варламова.
64. Уточнити передумови виникнення твору С. Гулака-Артекмовського «Запорожець за Дунаєм» як першої національної української опери.
65. Видатні українські співаки першої половини XX століття.
66. Особливості вокально-виконавської творчості Олександра Мішуги.
67. Висвітлити творчість Миколи Лисенка в контексті формування української академічної школи співу.
68. Проаналізувати вітчизняну вокально-методичну літературу кінця XIX – початку XX століття.
69. Розкрити особливості виконавської діяльності української співачки Соломії Крушельницької.
70. Проаналізувати творчу діяльність музично-театрального життя України у XX столітті.
71. Виявити та аргументувати педагогічні принципи навчання в Музично-драматичній школі Миколи Лисенка.
72. Розкрити проблематику функціонування українських консерваторій як головних осередків сучасної професійної вокальної освіти.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі проходження курсу «Історія вокального мистецтва» використовуються наступні методи:

– *пояснювально-ілюстративний* (Студенти здобувають знання, слухаючи лекцію викладача, через екранну презентацію з слайдовими ілюстраціями та відео-звуковими матеріалами. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, які залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення студента. Такий метод якнайширше застосовується для передавання значного масиву інформації. Його можна використовувати для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків);

– *проблемного викладення матеріалу* (Використовуючи будь-які джерела й засоби, педагогом визначається проблема, формулюється пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, вказується спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають свідками і співучасниками наукового пошуку);

– *пошуково-евристичний* (Організація активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань на основі евристичних програм і вказівок. В такому процесі мислення, студент набуває продуктивного характеру, на основі роботи з навчальними посібниками та тематичною літературою);

– *дослідницький* (На основі аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук).

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- робоча навчальна програма;
- навчальні посібники;
- аудіо, відео, Інтернет - ресурси.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) [підручник] / Антонюк В. Г. – К. : Віпол, 2007.
2. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект [монографія] / Антонюк В. Г. – К. : Українська ідея, 2001.
3. Антонюк В. Г. Семен Гулак-Артемівський / В. Г. Антонюк // Культура і сучасність. – № 1. – 2003.
4. Антонюк В. Г. Школа сольного співу НМАУ ім. П.І. Чайковського / В. Г. Антонюк // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. – К.: Музична Україна. – 2004.
5. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація “Спів” // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. – К. : Музична Україна. – 2004.
6. Гнидь Б.П. Історія вокального мистецтва [підручник]. / Гнидь Б. П. – К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1997.

Додаткова

7. Антонюк В. Г. Вокальність у творчості Тараса Шевченка / В. Г. Антонюк // Матеріали IV-го Міжнародного семінару “Шевченківський Петербург”. – ГНУ “ІОВ РАО”, СПб., 2004.

8. Багадуров В. А. Очерки по истории вокальной педагогики Багадуров В. А. – М. : Музгиз, 1956.
9. Барсов Ю. А. Вокально-исполнительские и педагогические принципы М. И. Глинки / Барсов Ю. А. – Л. : Музыка, 1968.
10. Батталья Еліо. Про виконання творів Верді / Е. Батталья // Музыка. – 1975. – № 2.
11. Білокінь С. Іванна Синенька-Іваницька / Білокінь С. – К. : Медекоп, 1997.
12. Вагнер Р. Избранные работы / Вагнер Р. – М. : Искусство, 1978.
13. Варварцев Н. Н. Украина в российско-итальянских общественных и культурных связях. (первая половина XIX в.) / Варварцев Н. Н. – К. : Наукова думка, 1996.
14. Вотріна В. В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець-Тессейр. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2001.
15. Востряков А. А. Образ героя в оперном спектакле [исследование] / Востряков А. А. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2007.
16. Герцман Е. В. Музыка Древней Греции и Рима / Герцман Е. В. . – СПб. : АЛЕТЕЙЯ, 1996.
17. Глинка М. И. Записки / Глинка М. И. – М. : Музыка, 1988.
18. Гмиря Б. Р. Статті. Листи. Спогади / Гмиря Б. Р. – К. : Музична Україна, 1975.
19. Гнидь Б. П. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001) / Гнидь Б. П. – К. : НМАУ, 2002.
20. Грисенко Л. М. Лариса Руденко / Грисенко Л. М. – К. : Музична Україна, 1978.
21. Дилецкий М. Граматика музикальна: Фотокопія рукопису 1723р. [підгот. О. С. Цалай-Якименко] / Дилецкий Микола. – К. : Музична Україна, 1970.
22. Искусство Артуро Тосканини / Сост. Л. Тарасов. – Л. : Музыка, 1974.
23. Колодуб І. С. Олександр Колодуб. Життя, творчість, спогади / Колодуб І. С. – К. : Музична Україна, 2006.
24. Кочнева И., Яковлева А. Вокальный словарь / Кочнева И., Яковлева А. – Ленинград : Музыка, 1986.
25. Крушельницька Соломія: Спогади. Метеріали. Листування [вст. ст. та упор. М. І. Головащенко]. – К. : Музична Україна, 1978.
26. Лисенко М. В. Листи [упор. та ком. О. Лисенка] / Лисенко М. В. – К. : Мистецтво, 1964.
27. Львов М.Л. Из истории вокального искусства. – М.: Музыка, 1964.
28. Менцинський Модест [автор-упор. М. І. Головащенко]. – К. : Рада, 1995.
29. Михайлова Т. М. Виховання співаків у Київській консерваторії: Хронологічний огляд з 1863 по 1963 рр. / Михайлова Т. М.– К. : Музична Україна, 1970.
30. Мишуга О. П. Спогади. Матеріали. Листи [упор. М. І. Головащенко] / Мишуга О. П. – К.: Музична Україна, 1971.

31. Мокренко А. Ю. У серці – рідна Україна / Мокренко А. Ю. – К. : Веселка, 1994.
32. Муравйова Олена: Спогади, матеріали [упор. Г. І. Філіпенко]. – К. : Музична Україна, 1984.
33. Петрусенко Оксана: Спогади. Листи. Матеріали [упор. М. Кагарлицький та Г. Філіпенко]. – К. : Музична Україна, 1980.
34. Станішевський Ю. О. Оперний театр Радянської України: Історія і сучасність / Станішевський Ю. О. – К. : Муз. Україна, 1988.
35. Стахевич А. Г. Вокальное искусство Западной Европы: творчество, исполнительство, педагогика [исследование] / Стахевич А. Г. – К. : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1997.
36. Тышко С. В., Мамаев С. Г. Странствия Глинки. – Часть I: Украина / Тышко С. В., Мамаев С. Г. – К., 2000.
37. Українська художня культура [навчальний посібник / за ред. І. Ф. Ляшенка]. – К. : Либідь, 1996.
38. Українські співаки у спогадах сучасників / Автор-упор. І. М. Лисенко. – К. : Рада, 2003.
39. Шаляпин Ф. И. Литературное наследие. Письма / Шаляпин Ф. И. – М., 1959.
40. Шамаєва К. І. Музична освіта в Україні у першій половині XIX ст. / Шамаєва К. І. – К. : ІЗМН, 1996.
41. Швачко Т. О. Марія Литвиненко-Вольгемут / Швачко Т. О. – К. : Музична Україна, 1973.
42. Швачко Т. О. Євгенія Мірошніченко / Швачко Т. О. – К. : Музична Україна, 2011.
43. Шендерович Е. Рождение концертной программы певца / Е. Шендерович // Музыка и жизнь. – Л. : Музыка, 1972.
44. Ярославцева Л. К. Зарубежные вокальные школы / Ярославцева Л. К. – ГМПИ им. Гнесиных. – М., 1981.